[2019] 17 S.C.R. 539

ਕੀਅਸਟੋਨ ਰੀਅਲਟਰਜ਼ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਟਿਡ
ਬਨਾਮ
ਸ਼੍ਰੀ ਅਨਿਲ ਵੀ. ਥਰਥਰੇ ਅਤੇ ਹੋਰ:

(2019 ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 2435)

ਦਸੰਬਰ 03, 2019

[ਡਾ. ਧਨੰਜੈ ਵਾਈ. ਚੰਦਰਚੂੜ ਅਤੇ ਅਜੇ ਰਸਤੋਗੀ, ਜੇ.ਜੇ.]

ਵਾਤਾਵਰਣ ਕਨੂੰਨ: ਵਾਤਾਵਰਣ ਪ੍ਰਭਾਵ ਮੁਲਾਂਕਣ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ - ਐਸ.ਓ. 1533 ਮਿਤੀ 14.09.2006 - ਪੈਰਾ 2 - ਵਿਸਥਾਰ - ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਪੁਨਰ ਵਿਕਾਸ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦੇ ਸਮਰਥਕ, ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਜਾਇਦਾਦ 'ਤੇ ਇਮਾਰਤ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ - ਉਸਾਰੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਦੇ ਸਮੇਂ, ਕੁੱਲ ਉਸਾਰੀ ਖੇਤਰ 8720.320 ਵਰਗ ਮੀਟਰ ਸੀ - ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਨਿਰਮਾਣ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਵਧਾ ਕੇ 32,395.17 ਵਰਗ ਮੀਟਰ ਕਰ ਦਿੱਤ - ਵਾਤਾਵਰਣ ਪ੍ਰਭਾਵ ਮੁਲਾਂਕਣ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਵਾਤਾਵਰਣ ਸਪਸ਼ਟਤਾ (ਵਾਤਾਵਰਣ ਕਲੀਅਰੈਂਸ) ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ ਜੇ ਕੁੱਲ ਉਸਾਰੀ ਖੇਤਰ 20,000 ਵਰਗ ਮੀਟਰ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਕਲੀਅਰੈਂਸ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ – SEAC ਦੀਆਂ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ 'ਤੇ, ਰਾਜ ਵਾਤਾਵਰਣ ਪ੍ਰਭਾਵ ਮੁਲਾਂਕਣ ਅਥਾਰਟੀ ਨੇ 02.05.2013 ਨੂੰ ਵਾਤਾਵਰਣ ਕਲੀਅਰੈਂਸ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ – ਮਿਤੀ 24.09.2013 ਨੂੰ ਪੱਤਰ ਦੁਆਰਾ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਸਾਰੀ ਵਿੱਚ 8085.71 ਵਰਗ ਮੀਟਰ ਦਾ ਵਾਧਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦਾ ਕੁੱਲ

ਨਿਰਮਾਣ ਖੇਤਰ 40,48.88 ਵਰਗ ਮੀਟਰ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ - 13.03.2014 ਨੂੰ, EC ਮਿਤੀ 02.05.2013 ਨੂੰ ਇੱਕ ਸੋਧ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਨਿਰਮਾਣ ਅਤੇ ਉਸਾਰੀ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਮਾਮੂਲੀ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ ਹੈ - ਪਹਿਲੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੁਆਰਾ ਮਿਤੀ 13.03.2014 ਨੂੰ ਸੋਧੇ ਹੋਏ ਵਾਤਾਵਰਣ ਕਲੀਅਰੈਂਸ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ - ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਹਰਿਆਲੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦੇ ਕੁੱਲ ਨਿਰਮਾਣ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਮਿਤੀ 14.09.2006 ਦੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਵਿਸਥਾਰ ਸੀ - ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਹਰਿਆਲੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੇ ਪੈਰਾ 2 ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਵਿਸਥਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰੀ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਨਿਯੰਤਰਣ ਬੋਰਡ ਕੋਲ ਇੱਕ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਉਣ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ – ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਹ ਨੋਟ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਸਥਲ 'ਤੇ ਉਸਾਰੀ ਪੂਰੀ ਹੋ ਗਈ ਹੈ, ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਹਰਿਆਲੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਸਥਾਰਿਤ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸੁਧਾਰਾਤਮਕ ਉਪਾਵਾਂ ਦਾ ਸੁਝਾਅ ਦੇਣ ਲਈ ਪੰਜ ਮੈਂਬਰੀ ਮਾਹਰ ਕਮੇਟੀ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੀ - ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਹਰਿਆਲੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਇਸ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਅਪੀਲ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ

XXXXXX

ਕਿਹਾ ਗਿਆ: ਵਾਤਾਵਰਣ ਪ੍ਰਭਾਵ ਮੁਲਾਂਕਣ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੀ ਪੂਰੀ ਯੋਜਨਾ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਵੇਂ ਜਾਂ ਵਾਧੂ ਵਾਤਾਵਰਣ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਅਤੇ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਸਬੰਧਤ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ - ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੇ ਇੰਦਰਾਜ 8 (a) ਦੀ ਹੇਠਲੀ ਸੀਮਾ 20,000 ਵਰਗ ਮੀਟਰ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਖੇਤਰ ਹੈ ਅਤੇ ਉਪਰਲੀ ਸੀਮਾ 1,50,000 ਵਰਗ ਮੀਟਰ ਹੈ - ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ, 1,50,000 ਵਰਗ ਮੀਟਰ ਦੀ

ਉਸਾਰੀ ਦਾ ਵਾਤਾਵਰਣ ਪ੍ਰਭਾਵ 20,000 ਵਰਗ ਮੀਟਰ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਨਾਲੋਂ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੋਵੇਗਾ - ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਜਿਵੇਂ-ਜਿਵੇਂ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦਾ ਆਕਾਰ ਵਧਦਾ ਹੈ, ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਵੀ ਵਧਦੀ ਹੈ - ਕੁਝ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਪ੍ਰਸਤਾਵਕ ਦੁਆਰਾ ਮੰਗਿਆ ਗਿਆ ਵਿਸਥਾਰ ਸੱਚਮੁੱਚ ਮਾਮੂਲੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਅਜਿਹੇ ਵਿਸਥਾਰ ਦਾ ਵਾਤਾਵਰਣ ਪ੍ਰਭਾਵ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ - ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਚਮਕਦਾਰ ਜਾਂਚ ਕਰੇ ਕਿ 'ਸੀਮਾਂਤ' ਵਾਧਾ ਕੀ ਹੈ ਅਤੇ ਮਾਹਰ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਤਾਜ਼ਾ ਫਾਰਮ 1 ਅਤੇ ਪੜਤਾਲ ਦੀ ਗਰੰਟੀ ਦੇਣ ਲਈ ਸਮੱਗਰੀ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਕੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ - ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅਨੁਸੂਚੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਵਿਸਥਾਰ ਪੈਰਾ 7(ii) ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋਵੇਗਾ - ਦੂਜੇ ਵਾਧੇ ਦੇ ਸਮੇਂ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦਾ ਕੁੱਲ ਨਿਰਮਾਣ ਖੇਤਰ 40,480.88 ਵਰਗ ਮੀਟਰ ਤੱਕ ਵਧਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ - ਵਿਸਥਾਰ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਸੋਲ੍ਹਾਂ ਵਾਧੂ ਫਲੈਟਾਂ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਕੀਤਾ - ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਪ੍ਰਭਾਵ ਮੁਲਾਂਕਣ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੇ ਪੈਰਾ 7(ii) ਤਹਿਤ ਨਿਰਧਾਰਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਬਲਕਿ ਵਾਤਾਵਰਣ ਕਲੀਅਰੈਂਸ ਵਿੱਚ 'ਸੋਧ' ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ - ਰਾਜ ਵਾਤਾਵਰਣ ਪ੍ਰਭਾਵ ਮੁਲਾਂਕਣ ਅਥਾਰਟੀ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਇੱਕ ਅੱਪਡੇਟ ਫਾਰਮ 1 ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਨੂੰ SEAC ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅਤੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ – ਮਿਤੀ 13.03.2014 ਨੂੰ ਵਾਤਾਵਰਣ ਕਲੀਅਰੈਂਸ ਵਿੱਚ 'ਸੋਧ' ਨੇ ਨਿਰਮਾਣ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਵਾਧੇ ਦੇ ਸੰਭਾਵਿਤ ਵਾਤਾਵਰਣ ਪ੍ਰਭਾਵ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਵਟਾਂਦਰੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ - ਹੇਠਾਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਾਤਾਵਰਣ ਪ੍ਰਭਾਵ ਮੁਲਾਂਕਣ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦਾ ਪੈਰਾ 7(ii) ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਮੌਜੂਦ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦਾ ਆਕਾਰ ਵਧਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਖੇਤਰ 'ਤੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਹਵਾ ਅਤੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਉਪਲਬਧਤਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ, ਠੋਸ ਅਤੇ ਗਿੱਲੇ ਕੂੜੇ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਅਤੇ ਖੇਤਰ ਦੀ ਸ਼ਹਿਰੀ ਲਿਜਾਣ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਸਮੇਤ ਸਾਰੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਕਾਰਕਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ - ਇਹ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ

ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ - EIA ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੇ ਪੈਰਾ 7(ii) ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ EC ਨੂੰ ਇੱਕ 'ਸੋਧ' ਦੇਣ ਲਈ ਇਹ SEIAA ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਸੀ - ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਵਿਵਾਦਿਤ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੱਕ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਸਥਲ 'ਤੇ ਉਸਾਰੀ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪੂਰੀ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਸੀ -

XXXXXX

ਕੀਅਸਟੋਨ ਰੀਅਲਟਰਜ਼ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ
ਸ਼੍ਰੀ ਅਨਿਲ ਵੀ. ਥਰਥਰੇ 541

ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਕੇ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਰਾਜ ਵਾਤਾਵਰਣ ਪ੍ਰਭਾਵ ਮੁਲਾਂਕਣ ਅਥਾਰਟੀ ਅਤੇ SEAC ਨੂੰ ਵਾਤਾਵਰਣ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਾਤਾਵਰਣ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਦੇ ਤਰੀਕਿਆਂ ਦਾ ਸੁਝਾਅ ਦੇਣ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ - ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ, ਸਿਰਫ ਸੁਧਾਰਾਤਮਕ ਉਪਾਅ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ - ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਹਰਿਆਲੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਇੱਕ ਕਰੋੜ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਉਣ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸੁਧਾਰਾਤਮਕ ਉਪਾਵਾਂ ਦਾ ਸੁਝਾਅ ਦੇਣ ਲਈ ਇੱਕ ਮਾਹਰ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ ਹੈ - ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਹਰਿਆਲੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਇਸ ਦੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਮਿਤੀ 02.05.2013 ਦੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਕਲੀਅਰੈਂਸ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰੇ ਗਏ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੇ ਜਿੰਨਾ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕੇ ਨੇੜੇ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾ ਸਕੇ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ 'ਤੇ ਲਗਾਈ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਸੁਝਾਅ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕੇ।

ਸੰਵਿਧਾਨਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ: ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ- ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੇ ਪਾਠ ਨੂੰ ਵਿਆਖਿਆ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਿਆਖਿਆ

ਅਪਣਾਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜੋ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਸਮੁੱਚੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੌਂਪੇ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ - ਵਾਤਾਵਰਣ ਪ੍ਰਭਾਵ ਮੁਲਾਂਕਣ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਨਵੇਂ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਦੇ ਵਿਸਥਾਰ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਅਪਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਅਤੇ ਸਮਝਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ - ਵਾਤਾਵਰਣ ਕਨੂੰਨ।

ਅਪੀਲ ਖਾਰਜ ਕਰਦਿਆਂ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ

ਕਿਹਾ ਕਿ: ਵਾਤਾਵਰਣ ਪ੍ਰਭਾਵ ਮੁਲਾਂਕਣ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਨਵੇਂ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਦੇ ਵਿਸਥਾਰ ਜਾਂ ਆਧੁਨਿਕੀਕਰਨ ਦੌਰਾਨ ਵਾਤਾਵਰਣ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਸੰਭਾਲ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਨਵੇਂ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਦੇ ਵਿਸਥਾਰ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਲਗਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੰਭਾਵਿਤ ਵਾਤਾਵਰਣ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਅਤੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਕਲੀਅਰੈਂਸ ਦੀ ਗ੍ਰਾਂਟ ਦੁਆਰਾ ਮਨਜ਼ੂਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ। ਜਿੱਥੇ ਕੋਈ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਵਾਤਾਵਰਣ ਪ੍ਰਭਾਵ ਮੁਲਾਂਕਣ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੇ ਪੈਰਾ 2 ਵਿੱਚ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਉਸਾਰੀ ਕਾਰਜ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਸ਼ੁਰੂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਤਿੰਨ ਕਿਸਮਾਂ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵਾਤਾਵਰਣ ਕਲੀਅਰੈਂਸ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ: (i) ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਵੇਂ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਜਾਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ, (ii) ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਜਾਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਜਾਂ ਆਧੁਨਿਕੀਕਰਨ, ਅਤੇ (iii) ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਮੌਜੂਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਇਕਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਉਤਪਾਦ ਮਿਸ਼ਰਣ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸੀਮਾ ਤੋਂ ਬਾਹਰ। [ਪੈਰਾ 6] [547-G-H; 548-G-H]

2. ਵਾਤਾਵਰਣ ਕਲੀਅਰੈਂਸ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਲਈ, ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਪ੍ਰਸਤਾਵਕ ਨੂੰ ਵਾਤਾਵਰਣ ਪ੍ਰਭਾਵ ਮੁਲਾਂਕਣ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੇ ਫਾਰਮ 1 ਅਤੇ ਸਪਲੀਮੈਂਟਰੀ ਫਾਰਮ 1A (ਜੇ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇ) ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

XXXXXX

ਵਾਤਾਵਰਣ ਪ੍ਰਭਾਵ ਮੁਲਾਂਕਣ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੇ ਪੈਰਾ 2 ਦੇ ਖੰਡ (ii) ਵਿੱਚ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਪ੍ਰਸਤਾਵਕ ਨੂੰ ਮੌਜੂਦਾ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ "ਵਿਸਥਾਰ" ਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਬੰਧਤ ਨਿਯੰਤਰਕ ਅਥਾਰਟੀ ਤੋਂ ਵਾਤਾਵਰਣ ਕਲੀਅਰੈਂਸ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਪੈਰਾ 7 (ii) ਅੱਗੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ "ਵਿਸਥਾਰ" ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵਾਤਾਵਰਣ ਕਲੀਅਰੈਂਸ ਲਈ ਸਾਰੀਆਂ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਪਿਛਲੀ ਵਾਤਾਵਰਣ ਕਲੀਅਰੈਂਸ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਮਰੱਥਾ/ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਵੱਧ ਉਤਪਾਦਨ ਸਮਰੱਥਾ ਜਾਂ ਲੀਜ਼ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਫਾਰਮ 1 ਜਾਂ 1A (ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਅਨੁਸਾਰ) ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ। ਫਾਰਮ 1 ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਵਾਤਾਵਰਣ ਪ੍ਰਭਾਵ ਮੁਲਾਂਕਣ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੀ ਅਨੁਸੂਚੀ 1 ਦੇ ਇੰਦਰਾਜ 8 (a) ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਇੰਦਰਾਜ 8, 20,000 ਵਰਗ ਮੀਟਰ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪਰ 1,50,000 ਵਰਗ ਮੀਟਰ ਤੋਂ ਘੱਟ ਖੇਤਰ ਵਾਲੇ ਉਸਾਰੀ ਅਤੇ ਨਿਰਮਾਣ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਮੂਲ ਵਾਤਾਵਰਣ ਕਲੀਅਰੈਂਸ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਪ੍ਰਭਾਵ ਮੁਲਾਂਕਣ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਤਹਿਤ ਲੋੜ ਅਨੁਸਾਰ ਫਾਰਮ 1 ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕੀਤੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਫਾਰਮ 1 ਵਿੱਚ ਪਛਾਣਿਆ ਗਿਆ ਕੁੱਲ ਨਿਰਮਾਣ ਖੇਤਰ 32,395.17 ਵਰਗ ਮੀਟਰ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸਤੰਬਰ 2013 ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਦੂਜੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੂੰ 8,085.71 ਵਰਗ ਮੀਟਰ ਦੇ ਵਾਧੇ ਬਾਰੇ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਦੇ

ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦਾ ਕੁੱਲ ਨਿਰਮਾਣ ਖੇਤਰ 40,480.88 ਵਰਗ ਮੀਟਰ ਹੋਵੇਗਾ। [ਪੈਰੇ 7,8] [549-B-G-H; 550-A-D-E]

3.1 ਵਾਤਾਵਰਣ ਪ੍ਰਭਾਵ ਮੁਲਾਂਕਣ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੇ ਪੈਰਾ 2 ਦਾ ਖੰਡ (ii) ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵਕ ਨੂੰ "ਵਿਸਥਾਰ" ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਉਸਾਰੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਤਾਵਰਣ ਕਲੀਅਰੈਂਸ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋਵੇਗੀ। ਖੰਡ (ii) ਸ਼ਬਦ "ਵਿਸਥਾਰ... ਸਬੰਧਤ ਖੇਤਰ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸੀਮਾਵਾਂ ਤੋਂ ਪਰੇ" ਵਾਕਾਂਸ਼ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਖੰਡ (ii) ਦੇ ਦੂਜੇ ਅੱਧ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਇਹ ਸੰਕੇਤ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਕੋਈ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸੀਮਾ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਸੀ ਪਰ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਵਿਸਥਾਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸੀਮਾ ਸੀਮਾ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰੇਗਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਪੈਰਾ 2 ਦੇ ਖੰਡ (ii) ਨੂੰ ਵਾਤਾਵਰਣ ਪ੍ਰਭਾਵ ਮੁਲਾਂਕਣ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੇ ਪੈਰਾ 7 (ii) ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਪੈਰਾ 7 (ii) ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਾਤਾਵਰਣ ਕਲੀਅਰੈਂਸ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਜੇ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਨੂੰ ਉਸ ਸੀਮਾ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਿਸਥਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਲਈ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਤਾਵਰਣ ਕਲੀਅਰੈਂਸ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਤਾਂ ਇੱਕ ਨਵੀਂ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋਵੇਗੀ ਭਾਵੇਂ ਵਿਸਥਾਰ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸੀਮਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੋਵੇ। [ਪੈਰੇ 12, 13] [552-H; 553-A-F]

3.2 ਜੇ ਪੈਰਾ 2 ਦਾ ਖੰਡ (ii) ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਿਲ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਜਿੱਥੇ ਵਿਸਥਾਰ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੈ, ਤਾਂ ਇੱਕ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਪ੍ਰਸਤਾਵਕ ਸਮੇਂ ਦੇ ਨਾਲ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਖੇਤਰ ਦੇ ਆਕਾਰ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਕਰਦਾ ਰਹਿ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਵਿਸਥਾਰ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਵਾਤਾਵਰਣ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦੇ ਆਕਾਰ ਵਿੱਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਵਾਧਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਨਤੀਜਾ ਵਾਤਾਵਰਣ ਪ੍ਰਭਾਵ ਮੁਲਾਂਕਣ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੀ ਪੂਰੀ ਯੋਜਨਾ ਨੂੰ ਅਸਫਲ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ ਜੋ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਵੇਂ ਜਾਂ ਵਾਧੂ ਵਾਤਾਵਰਣ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਸਬੰਧਤ ਨਿਯੰਤਰਕ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕੀਤਾ

ਜਾਵੇ। ਤੁਰੰਤ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੇ ਇੰਦਰਾਜ 8(a) ਦੀ ਹੇਠਲੀ ਸੀਮਾ 20,000 ਵਰਗ ਮੀਟਰ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਖੇਤਰ ਹੈ ਅਤੇ ਉਪਰਲੀ ਸੀਮਾ 1,50,000 ਵਰਗ ਮੀਟਰ ਹੈ। ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ 1,50,000 ਵਰਗ ਮੀਟਰ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਦਾ ਵਾਤਾਵਰਣ ਪ੍ਰਭਾਵ 20,000 ਵਰਗ ਮੀਟਰ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਨਾਲੋਂ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਪ੍ਰਸਤਾਵਕ ਸੰਭਾਵਤ ਤੌਰ 'ਤੇ 20,000 ਵਰਗ ਮੀਟਰ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਲਈ ਵਾਤਾਵਰਣ ਕਲੀਅਰੈਂਸ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ 'ਸੋਧ' ਦੁਆਰਾ ਅੱਪਡੇਟ ਕੀਤੇ ਫਾਰਮ 1 ਜਾਂ SEAC ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਠੋਸ ਸਮੀਖਿਆ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਉਸਾਰੀ ਦੇ ਖੇਤਰ ਨੂੰ 1,50,000 ਵਰਗ ਮੀਟਰ ਤੱਕ ਵਧਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 14] [553-G-H; 554-A-B]

XXXXXX

ਕੀਅਸਟੋਨ ਰੀਅਲਟਰਜ਼ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ
ਸ਼੍ਰੀ ਅਨਿਲ ਵੀ. ਥਰਥਰੇ 543

4. ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਪਾਠ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਿਆਖਿਆ ਅਪਣਾਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜੋ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਸਮੁੱਚੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੌਂਪੇ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਹੋਵੇ। ਵਾਤਾਵਰਣ ਪ੍ਰਭਾਵ ਮੁਲਾਂਕਣ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਨਵੇਂ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਦੇ ਵਿਸਥਾਰ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਅਪਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਅਤੇ ਸਮਝਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਜਿਵੇਂ-ਜਿਵੇਂ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦਾ ਆਕਾਰ ਵਧਦਾ ਹੈ, ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਵੀ ਵਧਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਵਾਤਾਵਰਣ ਪ੍ਰਭਾਵ ਮੁਲਾਂਕਣ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਅਪਣਾ ਸਕਦੀ ਜੋ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦੇ

ਸਮਰਥਕਾਂ ਨੂੰ ਮਾਹਰ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਮੇਟੀ ਜਾਂ SEAC ਦੀ ਕਿਸੇ ਨਿਗਰਾਨੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਵੇਗੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਕੁਝ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਪ੍ਰਸਤਾਵਕ ਦੁਆਰਾ ਮੰਗਿਆ ਗਿਆ ਵਿਸਥਾਰ ਸੱਚਮੁੱਚ ਸੀਮਾਂਤ ਹੈ ਜਾਂ ਅਜਿਹੇ ਵਿਸਥਾਰ ਦਾ ਵਾਤਾਵਰਣ ਪ੍ਰਭਾਵ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਸਾਫ਼-ਸਪੱਸ਼ਟ ਜਾਂਚ ਕਰੇ ਕਿ 'ਸੀਮਾਂਤ' ਵਾਧਾ ਕੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਮੱਗਰੀ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਕੀ ਹੈ ਜਿਸ ਲਈ ਨਵੇਂ ਫਾਰਮ 1 ਅਤੇ ਮਾਹਰ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਪੜਤਾਲ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਜੇ ਸਰਕਾਰ ਆਪਣੀ ਸੂਝ-ਬੂਝ ਨਾਲ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸੀਮਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦੇ ਆਕਾਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਾਰ 'ਸੀਮਾਂਤ' ਵਾਧਾ (ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ 5% ਜਾਂ 10%) ਵਾਤਾਵਰਣ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਤੁਰੰਤ ਲੋੜ ਨੂੰ ਘਟਾਏ ਬਿਨਾਂ ਜਾਂਚ ਦੇ ਹੇਠਲੇ ਮਿਆਰ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਸੰਭਵ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਅਜਿਹੀ ਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਬਣਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਵਧਾਨੀ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੋਣ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋਵੇਗਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਵਾਤਾਵਰਣ ਪ੍ਰਭਾਵ ਮੁਲਾਂਕਣ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਇਸ ਸਮੇਂ ਖੜ੍ਹਾ ਹੈ, ਅਨੁਸੂਚੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਵਿਸਥਾਰ ਪੈਰਾ 7 (ii) ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋਵੇਗਾ। [ਪੈਰਾ 16] [556-D-H; 557- A]

XXXXXX

5. ਦੂਜੇ ਵਾਧੇ ਦੇ ਸਮੇਂ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦਾ ਕੁੱਲ ਨਿਰਮਾਣ ਖੇਤਰ 32,395.17 ਵਰਗ ਮੀਟਰ ਤੋਂ ਵਧਾ ਕੇ 40,480.88 ਵਰਗ ਮੀਟਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਵਿਸਥਾਰ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਸੋਲ੍ਹਾਂ ਵਾਧੂ ਫਲੈਟਾਂ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ

ਕੀਤਾ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਪ੍ਰਭਾਵ ਮੁਲਾਂਕਣ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੇ ਪੈਰਾ 7 (ii) ਤਹਿਤ ਨਿਰਧਾਰਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ, ਬਲਕਿ ਵਾਤਾਵਰਣ ਕਲੀਅਰੈਂਸ ਵਿੱਚ 'ਸੋਧ' ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ। ਤੀਜੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਇੱਕ ਅੱਪਡੇਟ ਕੀਤਾ ਫਾਰਮ 1 ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਚੌਥੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਅਤੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਮਿਤੀ 13 ਮਾਰਚ 2014 ਨੂੰ ਵਾਤਾਵਰਣ ਕਲੀਅਰੈਂਸ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ 'ਸੋਧ' ਵਿੱਚ ਉਸਾਰੀ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਵਾਧੇ ਦੇ ਸੰਭਾਵਿਤ ਵਾਤਾਵਰਣ ਪ੍ਰਭਾਵ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਪਰ ਸਿਰਫ ਇਹ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਸਾਰੀ ਖੇਤਰ 40,480.88 ਵਰਗ ਮੀਟਰ ਸੀ। ਵਾਤਾਵਰਣ ਪ੍ਰਭਾਵ ਮੁਲਾਂਕਣ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੇ ਪੈਰਾ 7(ii) ਤਹਿਤ ਨਿਰਧਾਰਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਮੌਜੂਦ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦਾ ਆਕਾਰ ਵਧਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਖੇਤਰ 'ਤੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਹਵਾ ਅਤੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਉਪਲਬਧਤਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ, ਠੋਸ ਅਤੇ ਗਿੱਲੇ ਕੂੜੇ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਅਤੇ ਖੇਤਰ ਦੀ ਸ਼ਹਿਰੀ ਲਿਜਾਣ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਸਮੇਤ ਸਾਰੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਕਾਰਕਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪੈਰਾ 7 (ii) ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਵਾਤਾਵਰਣ ਕਲੀਅਰੈਂਸ ਨੂੰ 'ਸੋਧ' ਦੇਣਾ ਤੀਜੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਲਈ ਸਪੱਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੱਕ, ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਸਥਲ 'ਤੇ ਉਸਾਰੀ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪੂਰੀ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਸੀ। ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਕੇ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਤੀਜੇ ਅਤੇ ਚੌਥੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਵਾਤਾਵਰਣ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਾਤਾਵਰਣ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਦੇ ਤਰੀਕਿਆਂ ਦਾ ਸੁਝਾਅ ਦੇਣ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਹਰਿਆਲੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ 10,000 ਰੁਪਏ ਜਮ੍ਹਾ ਕਰਵਾਉਣ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਇੱਕ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸੁਧਾਰਾਤਮਕ ਉਪਾਵਾਂ ਦਾ ਸੁਝਾਅ ਦੇਣ ਲਈ ਇੱਕ ਮਾਹਰ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਹਰਿਆਲੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ

ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਇਸ ਦੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਮਿਤੀ 2 ਮਈ 2013 ਦੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਕਲੀਅਰੈਂਸ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰੇ ਗਏ ਦੇ ਜਿੰਨਾ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕੇ ਨੇੜੇ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾ ਸਕੇ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ 'ਤੇ ਲਗਾਈ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਸੁਝਾਅ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। [ਪੈਰੇ 17, 18] [557-B-H; 558-A]

XXXXXX

ਕੀਅਸਟੋਨ ਰੀਅਲਟਰਜ਼ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ
ਸ਼੍ਰੀ ਅਨਿਲ ਵੀ. ਥਰਥਰੇ 545

ਸਿਵਲ ਅਪੀਲੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ: 2019 ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 2435.

2018 ਦੀ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 122 (ਪਹਿਲਾਂ 2014 ਦੀ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 09) ਵਿੱਚ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਹਰਿਆਲੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ, ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਬੈਂਚ, ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਮਿਤੀ 11.02.2019 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ।

ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ ਮੁਕੁਲ ਰੋਹਤਗੀ, ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ, ਕੁਨਾਲ ਟੰਡਨ, ਪ੍ਰਣਯ ਗੋਇਲ, ਅਮਨ ਰਾਜ ਗਾਂਧੀ, ਨਿਖਿਲ ਰੋਹਤਗੀ, ਅਭਿਸ਼ੇਕ ਸ਼ਰਮਾ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸੰਜਨਾ ਅਰੋੜਾ, ਰਿਚਾ ਸੈਂਡਿਲਿਆ, ਨਾਰਾਇਣੀ ਭੱਟਾਚਾਰੀਆ, ਐਡਵੋਕੇਟ।

ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਲਈ ਆਦਿਤਿਆ ਪ੍ਰਤਾਪ, ਮੁਨੱਵਰ ਨਸੀਮ, ਚਿਰਾਗ ਐਮ. ਸ਼ਰਾਫ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਮਹਿਮਾ ਸੀ. ਸ਼ਰਾਫ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਯਸ਼ਿਕਾ ਵਰਮਾ, ਰਿਆ ਥਾਮਸ, ਐਡਵੋਕੇਟ।

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ

ਡਾ. ਧਨੰਜੈ ਵਾਈ. ਚੰਦਰਚੂੜ, ਜੇ.

1. ਮੌਜੂਦਾ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਹਰਿਆਲੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਬੈਂਚ ਦੇ ਮਿਤੀ 11 ਫਰਵਰੀ 2019 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਹੈ। ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਹਰਿਆਲੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦੇ ਕੁੱਲ ਨਿਰਮਾਣ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਵਾਤਾਵਰਣ ਅਤੇ ਜੰਗਲਾਤ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦੇ ਮਿਤੀ 14 ਸਤੰਬਰ 20062 ਦੇ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ (ਜਿਸ ਦਾ ਨੰਬਰ ਐਸ.ਓ. 1533) ਹੈ, ਦੇ ਤਹਿਤ "ਵਿਸਥਾਰ" ਸੀ। ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਹਰਿਆਲੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਿਯੰਤਰਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਵਾਤਾਵਰਣ ਪ੍ਰਭਾਵ ਮੁਲਾਂਕਣ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੇ ਪੈਰਾ 2 ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ "ਵਿਸਥਾਰ" ਕੀਤਾ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰੀ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਕੰਟਰੋਲ ਬੋਰਡ ਕੋਲ ਇੱਕ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਉਣ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਨੋਟ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਸਥਲ 'ਤੇ ਉਸਾਰੀ ਪੂਰੀ ਹੋ ਗਈ ਹੈ, ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਹਰਿਆਲੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਸਥਾਰਿਤ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸੁਧਾਰਾਤਮਕ ਉਪਾਵਾਂ ਦਾ ਸੁਝਾਅ ਦੇਣ ਲਈ ਪੰਜ ਮੈਂਬਰੀ ਮਾਹਰ ਕਮੇਟੀ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੀ।

---

[1] NGT

[2] EIA ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ

[3] CPCB

ਤੱਥ

2. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਸੀ. ਟੀ. ਐਸ. ਨੰਬਰ 646, 646 (Pt) ਗਾਂਧੀਨਗਰ, ਬਾਂਦਰਾ (ਪੂਰਬੀ), ਮੁੰਬਈ 400050 ਵਿਖੇ ਸਥਿਤ 'ਓਰੀਆਨਾ ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ' ਨਾਮਕ ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਪੁਨਰ ਵਿਕਾਸ ਦਾ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਸਮਰਥਕ ਹੈ। 8 ਜੂਨ 2010 ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਵਿਕਾਸ ਕਰਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਜਾਇਦਾਦ 'ਤੇ ਸਥਿਤ ਇਮਾਰਤ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਪ੍ਰਮਾਣ-ਪੱਤਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਉਸਾਰੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ। ਜਦੋਂ ਨਿਰਮਾਣ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ, ਕੁੱਲ ਨਿਰਮਾਣ ਖੇਤਰ 8,720.32 ਵਰਗ ਮੀਟਰ ਸੀ। ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਨਿਰਮਾਣ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਵਧਾ ਕੇ 32,395.17 ਵਰਗ ਮੀਟਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਵਾਤਾਵਰਣ ਪ੍ਰਭਾਵ ਮੁਲਾਂਕਣ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਜੇ ਕੁੱਲ ਉਸਾਰੀ ਖੇਤਰ 20,000 ਵਰਗ ਮੀਟਰ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਵਾਤਾਵਰਣ ਕਲੀਅਰੈਂਸ[4] ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਪ੍ਰਭਾਵ ਮੁਲਾਂਕਣ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਵਾਤਾਵਰਣ ਕਲੀਅਰੈਂਸ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ।

3. ਚੌਥਾ ਉੱਤਰਦਾਤਾ, ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਲਈ ਰਾਜ ਪੱਧਰੀ ਮਾਹਰ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਲਈ ਵਾਤਾਵਰਣ ਕਲੀਅਰੈਂਸ ਦੇਣ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ। ਮਿਤੀ 2 ਮਈ 2013 ਨੂੰ ਤੀਜੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ, ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਲਈ ਰਾਜ ਪੱਧਰੀ ਵਾਤਾਵਰਣ ਪ੍ਰਭਾਵ ਮੁਲਾਂਕਣ ਅਥਾਰਟੀ ਨੇ SEAC ਦੀਆਂ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਇੱਕ ਵਾਤਾਵਰਣ ਕਲੀਅਰੈਂਸ ਦਿੱਤੀ। ਇਹ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਸਮੇਂ ਮਿਤੀ 2 ਮਈ 2013 ਨੂੰ ਵਾਤਾਵਰਣ

ਕਲੀਅਰੈਂਸ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਉਸ ਸਮੇਂ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦਾ ਕੁੱਲ ਨਿਰਮਾਣ ਖੇਤਰ 32,395.17 ਵਰਗ ਮੀਟਰ ਸੀ। ਵਾਤਾਵਰਨ ਸਪੱਸ਼ਟਤਾ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਹਵਾ (ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਰੋਕਥਾਮ ਅਤੇ ਨਿਯੰਤਰਣ) ਐਕਟ 1981 ਅਤੇ ਜਲ (ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਰੋਕਥਾਮ ਅਤੇ ਨਿਯੰਤਰਣ) ਐਕਟ 1974 ਦੇ ਤਹਿਤ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਨਿਯੰਤਰਣ ਬੋਰਡ ਤੋਂ 'ਸਥਾਪਨਾ ਲਈ ਸਹਿਮਤੀ' ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ 'ਤੇ ਸ਼ਰਤ ਸੀ।

4. ਮਿਤੀ 24 ਸਤੰਬਰ 2013 ਨੂੰ ਲਿਖੇ ਪੱਤਰ ਰਾਹੀਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਸਾਰੀ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ 8,085.71 ਵਰਗ ਮੀਟਰ ਦਾ ਵਾਧਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦਾ ਕੁੱਲ ਨਿਰਮਾਣ ਖੇਤਰ ਵਧ ਕੇ 40,480.88 ਵਰਗ ਮੀਟਰ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਆਪਣੇ ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਕੁੱਲ ਉਸਾਰੀ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਵਾਧੇ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਤੀਜੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੁਆਰਾ ਮਿਤੀ 2 ਮਈ 2013 ਨੂੰ ਵਾਤਾਵਰਣ ਕਲੀਅਰੈਂਸ ਵਿੱਚ 'ਸੋਧ' ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ। 13 ਮਾਰਚ 2014 ਨੂੰ, ਤੀਜੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੇ ਮਿਤੀ 2 ਮਈ 2013 ਨੂੰ ਵਾਤਾਵਰਣ ਕਲੀਅਰੈਂਸ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ 'ਸੋਧ' ਦਿੱਤੀ ਕਿ "ਨਿਰਮਾਣ ਅਤੇ ਉਸਾਰੀ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ ਮਾਮੂਲੀ ਵਾਧਾ" ਹੋਇਆ ਸੀ।

---

[4] ਵਾਤਾਵਰਣ ਕਲੀਅਰੈਂਸ

[5] SEAC

[6] SEIAA

XXXXXX

ਤੀਜੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੇ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦੇ ਵੇਰਵੇ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨੋਟ ਕੀਤਾ:

ਵੇਰਵਾ	**ਵਾਤਾਵਰਣ ਕਲੀਅਰੈਂਸ ਮਿਤੀ 2 ਮਈ 2013 ਅਨੁਸਾਰ**		**ਸੋਧ**	
FSI ਖੇਤਰ	16,346.32 ਵਰਗ ਮੀਟਰ		21,365.54 ਵਰਗ ਮੀਟਰ	
ਗੈਰ FSI ਖੇਤਰ	16,048.85 ਵਰਗ ਮੀਟਰ		19,115.34 ਵਰਗ ਮੀਟਰ	
ਕੁੱਲ ਉਸਾਰੀ ਖੇਤਰ	32,395.17 ਵਰਗ ਮੀਟਰ		40,480.88 ਵਰਗ ਮੀਟਰ	
ਕਿਰਾਏ ਦੇ ਘਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ	ਮੈਂਬਰ 64	ਵਿਕਰੀ 61	ਮੈਂਬਰ 64	ਵਿਕਰੀ 77
ਭਵਨ ਰੂਪ-ਰੇਖਾ	ਮੈਂਬਰ	2 ਬੇਸਮੈਂਟ	ਮੈਂਬਰ	2 ਬੇਸਮੈਂਟ

5. ਪਹਿਲੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੇ MIG ਕਲੋਨੀ, ਗਾਂਧੀਨਗਰ, ਬਾਂਦਰਾ ਪੂਰਬੀ, ਮੁੰਬਈ ਦਾ ਵਸਨੀਕ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦਿਆਂ ਮਿਤੀ 13 ਮਾਰਚ 2014 ਨੂੰ ਸੋਧੇ ਹੋਏ ਵਾਤਾਵਰਨ ਸਪੱਸ਼ਟਤਾ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਹਰਿਆਲੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੀ ਪੁਣੇ ਬੈਂਚ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਦੋ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਕਿ ਚੁਣੌਤੀ ਸੀਮਾ ਦੁਆਰਾ ਰੋਕੀ ਗਈ ਸੀ। ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਹਰਿਆਲੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੀ ਪੁਣੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਮਿਤੀ 4 ਮਈ 2016 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਰਾਹੀਂ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ

ਵਿਚਾਰਯੋਗਤਾ ਅਤੇ ਸੀਮਾ ਦੀ ਸੀਮਾ ਤੈਅ ਕਰਨ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਚੁੱਕਣ ਵਾਲੀਆਂ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਹਰਿਆਲੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਪੁਣੇ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਲਈ ਬੰਬਈ ਵਿਖੇ ਨਿਆਂਕਾਰੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ। ਬੰਬਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਮਿਤੀ 12 ਅਗਸਤ 2016 ਦੇ ਇੱਕ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਰੱਖੀ ਗਈ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਪੀਲ ਪਹਿਲੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਅਤੇ ਮਿਤੀ 13 ਮਾਰਚ 2014 ਨੂੰ ਸੋਧੇ ਹੋਏ ਵਾਤਾਵਰਣ ਕਲੀਅਰੈਂਸ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਵਿਰੁੱਧ ਚੁਣੌਤੀ ਨੂੰ ਸੀਮਾ ਦੁਆਰਾ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਮਿਤੀ 31 ਜੁਲਾਈ 2018 ਦੇ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ, ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਹਰਿਆਲੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਪੁਣੇ ਬੈਂਚ ਤੋਂ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਬੈਂਚ ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ ਅਤੇ ਵਿਵਾਦਿਤ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ।

ਵਾਤਾਵਰਣ ਪ੍ਰਭਾਵ ਮੁਲਾਂਕਣ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੀਆਂ ਸੰਬੰਧਿਤ ਧਾਰਾਵਾਂ

6. ਮੌਜੂਦਾ ਵਿਵਾਦ ਵਾਤਾਵਰਣ ਪ੍ਰਭਾਵ ਮੁਲਾਂਕਣ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਬਾਰੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਉਠਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਵਾਤਾਵਰਣ ਪ੍ਰਭਾਵ ਮੁਲਾਂਕਣ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਨਵੇਂ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਦੇ ਵਿਸਥਾਰ ਜਾਂ ਆਧੁਨਿਕੀਕਰਨ ਦੌਰਾਨ ਵਾਤਾਵਰਣ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਸੰਭਾਲ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਨਵੇਂ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਦੇ ਵਿਸਥਾਰ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਲਗਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੰਭਾਵਿਤ ਵਾਤਾਵਰਣ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਅਤੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਕਲੀਅਰੈਂਸ ਦੀ ਗ੍ਰਾਂਟ ਦੁਆਰਾ ਮਨਜ਼ੂਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ। ਵਾਤਾਵਰਣ ਪ੍ਰਭਾਵ ਮੁਲਾਂਕਣ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦਾ ਪੈਰਾ 2 ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ:

XXXXXX

"2. ਅਗਾਊਂ ਵਾਤਾਵਰਣ ਸਪੱਸ਼ਟਤਾ (EC) ਦੀ ਲੋੜ:- ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਜਾਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਲਈ ਸਬੰਧਤ ਨਿਯੰਤਰਕ ਅਥਾਰਟੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਤਾਵਰਣ ਸਪੱਸ਼ਟਤਾ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋਵੇਗੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਸ਼੍ਰੇਣੀ 'A' ਅਧੀਨ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਲਈ ਵਾਤਾਵਰਣ ਅਤੇ ਜੰਗਲਾਤ ਮੰਤਰਾਲੇ ਵਿੱਚ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਰਾਜ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਰਾਜ ਵਾਤਾਵਰਣ ਪ੍ਰਭਾਵ ਮੁਲਾਂਕਣ ਅਥਾਰਟੀ (ਰਾਜ ਵਾਤਾਵਰਣ ਪ੍ਰਭਾਵ ਮੁਲਾਂਕਣ ਅਥਾਰਟੀ) ਨੂੰ ਉਕਤ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਸ਼੍ਰੇਣੀ 'B' ਅਧੀਨ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਲਈ ਭੇਜਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਸਾਰੀ ਕਾਰਜ, ਜਾਂ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਦੁਆਰਾ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਜਾਂ ਗਤੀਵਿਧੀ 'ਤੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ:

(i) ਇਸ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੀ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਸੂਚੀਬੱਧ ਸਾਰੇ ਨਵੇਂ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਜਾਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ;

(ii) ਇਸ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੀ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਸੂਚੀਬੱਧ ਮੌਜੂਦਾ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਜਾਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਅਤੇ ਆਧੁਨਿਕੀਕਰਨ ਕਰਨਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਬੰਧਤ ਖੇਤਰ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸੀਮਾਵਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮਰੱਥਾ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਕਰਨਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਜਾਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਜੋ ਵਿਸਥਾਰ ਜਾਂ ਆਧੁਨਿਕੀਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸੀਮਾ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕਰ ਦੀਆਂ ਹਨ;

(iii) ਉਤਪਾਦ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਤਬਦੀਲੀ - ਨਿਰਧਾਰਤ ਸੀਮਾ ਤੋਂ ਵੱਧ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਮੌਜੂਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਇਕਾਈ ਵਿੱਚ ਮਿਲਾਵਟ।"

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

ਵਾਤਾਵਰਣ ਪ੍ਰਭਾਵ ਮੁਲਾਂਕਣ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੀ ਅਨੁਸੂਚੀ ਸੰਭਾਵਿਤ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਕਾਰ ਅਤੇ ਸੰਭਾਵਿਤ ਵਾਤਾਵਰਣ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਸ਼੍ਰੇਣੀ 'A' ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੇਣੀ 'B' ਵਿੱਚ ਸ਼੍ਰੇਣੀਬੱਧ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੇਣੀ 'A' ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਲਈ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਸਮਰਥਕਾਂ ਨੂੰ ਵਾਤਾਵਰਣ, ਜੰਗਲਾਤ ਅਤੇ ਜਲਵਾਯੂ ਪਰਿਵਰਤਨ ਮੰਤਰਾਲੇ ਤੋਂ ਵਾਤਾਵਰਣ ਕਲੀਅਰੈਂਸ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੇਣੀ 'B' ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਲਈ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਸਮਰਥਕਾਂ ਨੂੰ ਰਾਜ ਵਾਤਾਵਰਣ ਪ੍ਰਭਾਵ ਮੁਲਾਂਕਣ ਅਥਾਰਟੀ ਦੀਆਂ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਰਾਜ ਵਾਤਾਵਰਣ ਪ੍ਰਭਾਵ ਮੁਲਾਂਕਣ ਅਥਾਰਟੀ ਤੋਂ ਵਾਤਾਵਰਣ ਕਲੀਅਰੈਂਸ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਜਿੱਥੇ ਕੋਈ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਵਾਤਾਵਰਣ ਪ੍ਰਭਾਵ ਮੁਲਾਂਕਣ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੇ ਪੈਰਾ 2 ਵਿੱਚ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਉਸਾਰੀ ਕਾਰਜ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਸ਼ੁਰੂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਤਿੰਨ ਕਿਸਮਾਂ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵਾਤਾਵਰਣ ਕਲੀਅਰੈਂਸ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ: (i) ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਵੇਂ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਜਾਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ, (ii) ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਜਾਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਜਾਂ ਆਧੁਨਿਕੀਕਰਨ, ਅਤੇ (iii) ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਮੌਜੂਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਇਕਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਉਤਪਾਦ ਮਿਸ਼ਰਣ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸੀਮਾ ਤੋਂ ਬਾਹਰ। ਮੌਜੂਦਾ ਵਿਵਾਦ ਸਵਾਲ ਉਠਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੂਜੀ ਕਿਸਮ ਦੀ ਗਤੀਵਿਧੀ, ਮੌਜੂਦਾ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਦੇ "ਵਿਸਥਾਰ" ਨੂੰ ਵਾਤਾਵਰਣ ਪ੍ਰਭਾਵ ਮੁਲਾਂਕਣ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਿਵੇਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

XXXXXX

7. ਵਾਤਾਵਰਣ ਕਲੀਅਰੈਂਸ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਲਈ, ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਪ੍ਰਸਤਾਵਕ ਨੂੰ ਵਾਤਾਵਰਣ ਪ੍ਰਭਾਵ ਮੁਲਾਂਕਣ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੇ ਫਾਰਮ 1 ਅਤੇ ਸਪਲੀਮੈਂਟਰੀ ਫਾਰਮ 1A

(ਜੇ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇ) ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਅਰਜ਼ੀ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਵਾਤਾਵਰਣ ਪ੍ਰਭਾਵ ਮੁਲਾਂਕਣ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੇ ਪੈਰਾ 7 (ਆਈ) ਦੇ ਤਹਿਤ, ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਪ੍ਰਸਤਾਵਕ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪੂਰਵ-ਸੰਭਾਵਨਾ ਰਿਪੋਰਟ ਵੀ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੇ ਆਈਟਮ 8 ਦੇ ਅਧੀਨ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਧਾਰਨਾਤਮਕ ਯੋਜਨਾ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਵਾਤਾਵਰਣ ਪ੍ਰਭਾਵ ਮੁਲਾਂਕਣ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੇ ਪੈਰਾ 7 (ii) ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ:

“7(ii) ਮੌਜੂਦਾ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਵਿੱਚ ਉਤਪਾਦ ਮਿਸ਼ਰਣ ਦੇ ਵਿਸਥਾਰ ਜਾਂ ਆਧੁਨਿਕੀਕਰਨ ਲਈ ਪੂਰਵ ਵਾਤਾਵਰਣ ਸਪੱਸ਼ਟਤਾ (ਵਾਤਾਵਰਣ ਕਲੀਅਰੈਂਸ) ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ:

ਸਮਰੱਥਾ ਤੋਂ ਵੱਧ ਉਤਪਾਦਨ ਸਮਰੱਥਾ ਵਿੱਚ ਵਾਧੇ ਦੇ ਨਾਲ ਵਿਸਥਾਰ ਲਈ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਤਾਵਰਣ ਵਾਤਾਵਰਣ ਕਲੀਅਰੈਂਸ **ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਇਸ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਤਹਿਤ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਤਾਵਰਣ** ਵਾਤਾਵਰਣ ਕਲੀਅਰੈਂਸ **ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਾਂ** ਮਾਈਨਿੰਗ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਲੀਜ਼ ਖੇਤਰ ਜਾਂ ਉਤਪਾਦਨ ਸਮਰੱਥਾ ਵਿੱਚ ਵਾਧੇ ਦੇ ਨਾਲ ਜਾਂ ਮੌਜੂਦਾ ਯੂਨਿਟ ਦੇ ਆਧੁਨਿਕੀਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੀ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸੀਮਾ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੁੱਲ ਉਤਪਾਦਨ ਸਮਰੱਥਾ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀ ਰਾਹੀਂ ਵਾਧਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅਤੇ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਜਾਂ ਉਤਪਾਦ ਮਿਸ਼ਰਣ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀ ਨੂੰ ਫਾਰਮ 1 **ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਬੰਧਤ ਮਾਹਰ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਮੇਟੀ ਜਾਂ ਰਾਜ ਪੱਧਰੀ ਮਾਹਰ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਸੱਠ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਜੋ ਵਾਤਾਵਰਣ ਪ੍ਰਭਾਵ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਅਤੇ ਜਨਤਕ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰੇ ਸਮੇਤ ਲੋੜੀਂਦੀ ਮਿਹਨਤ ਬਾਰੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰੇਗੀ** ਅਤੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਵਾਤਾਵਰਣ ਕਲੀਅਰੈਂਸ ਦੇਣ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

ਵਾਤਾਵਰਣ ਪ੍ਰਭਾਵ ਮੁਲਾਂਕਣ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੇ ਪੈਰਾ 2 ਦੇ ਖੰਡ (ii) ਵਿੱਚ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਪ੍ਰਸਤਾਵਕ ਨੂੰ ਮੌਜੂਦਾ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ "ਵਿਸਥਾਰ" ਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਬੰਧਤ ਨਿਯੰਤਰਕ ਅਥਾਰਟੀ ਤੋਂ ਵਾਤਾਵਰਣ ਕਲੀਅਰੈਂਸ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਪੈਰਾ 7(ii) ਅੱਗੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ "ਵਿਸਥਾਰ" ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵਾਤਾਵਰਣ ਕਲੀਅਰੈਂਸ ਲਈ ਸਾਰੀਆਂ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਪਿਛਲੀ ਵਾਤਾਵਰਣ ਕਲੀਅਰੈਂਸ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਮਰੱਥਾ/ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਵੱਧ ਉਤਪਾਦਨ ਸਮਰੱਥਾ ਜਾਂ ਲੀਜ਼ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਫਾਰਮ 1 ਜਾਂ 1A (ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਅਨੁਸਾਰ) ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ।

XXXXXX

8. ਫਾਰਮ 1 ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਵਾਤਾਵਰਣ ਪ੍ਰਭਾਵ ਮੁਲਾਂਕਣ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੀ ਅਨੁਸੂਚੀ 1 ਦੇ ਇੰਦਰਾਜ 8 (a) ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਇੰਦਰਾਜ 8, 20,000 ਵਰਗ ਮੀਟਰ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪਰ 1,50,000 ਵਰਗ ਮੀਟਰ ਤੋਂ ਘੱਟ ਖੇਤਰ ਵਾਲੇ ਉਸਾਰੀ ਅਤੇ ਨਿਰਮਾਣ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਵਾਤਾਵਰਣ ਪ੍ਰਭਾਵ ਮੁਲਾਂਕਣ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਲਈ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੇ ਇੰਦਰਾਜ 8 ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:

8 - ਉਸਾਰੀ / ਨਿਰਮਾਣ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ / ਖੇਤਰ ਵਿਕਾਸ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਅਤੇ ਉਪਨਗਰ

8a)	ਉਸਾਰੀ ਅਤੇ ਨਿਰਮਾਣ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ	$\geq$ 220,000 ਵਰਗ ਮੀਟਰ ਅਤੇ < 1,50,000 ਵਰਗ ਮੀਟਰ ਦਾ ਨਿਰਮਿਤ ਖੇਤਰ	ਸ਼ਾਮਿਲ ਕੀਤੀ ਉਸਾਰੀ ਲਈ ਨਿਰਮਿਤ ਖੇਤਰ: ਅਸਮਾਨ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹੀਆਂ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਗਤੀਵਿਧੀ ਖੇਤਰ ਹੋਵੇਗਾ
8(b)	ਉਪਨਗਰ ਅਤੇ ਖੇਤਰ ਵਿਕਾਸ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ	$\geq$50 ਹੈਕਟੇਅਰ ਖੇਤਰ ਅਤੇ ਜਾਂ ਨਿਰਮਿਤ ਖੇਤਰ $\geq$1,50,000 ਵਰਗ ਮੀਟਰ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਿਲ ਕਰਨਾ	ਆਈਟਮ 8(b) ਅਧੀਨ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਨੂੰ ਸ਼੍ਰੇਣੀ B1 ਵਜੋਂ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ

ਸਮੱਸਿਆ

9. ਮੂਲ ਵਾਤਾਵਰਣ ਕਲੀਅਰੈਂਸ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਪ੍ਰਭਾਵ ਮੁਲਾਂਕਣ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਤਹਿਤ ਲੋੜ ਅਨੁਸਾਰ ਫਾਰਮ 1 ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕੀਤੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਫਾਰਮ 1 ਵਿੱਚ ਪਛਾਣਿਆ ਗਿਆ ਕੁੱਲ ਨਿਰਮਾਣ ਖੇਤਰ 32,395.17 ਵਰਗ ਮੀਟਰ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸਤੰਬਰ 2013 ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਦੂਜੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੂੰ 8,085.71 ਵਰਗ ਮੀਟਰ ਦੇ ਵਾਧੇ ਬਾਰੇ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦਾ ਕੁੱਲ ਨਿਰਮਾਣ ਖੇਤਰ 40,480.88 ਵਰਗ ਮੀਟਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਮਿਤੀ 2 ਮਈ 2013 ਨੂੰ ਵਾਤਾਵਰਣ ਕਲੀਅਰੈਂਸ ਨੂੰ 'ਸੋਧ' ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਿਆਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਅਪਡੇਟ ਕੀਤਾ ਫਾਰਮ 1 ਜਮ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਰਾਜ ਵਾਤਾਵਰਣ ਪ੍ਰਭਾਵ ਮੁਲਾਂਕਣ ਅਥਾਰਟੀ ਨੇ SEAC ਦੀਆਂ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ

ਵਾਤਾਵਰਣ ਕਲੀਅਰੈਂਸ ਵਿੱਚ 'ਸੋਧ' ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਮੁੱਦਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਰਾਜ ਵਾਤਾਵਰਣ ਪ੍ਰਭਾਵ ਮੁਲਾਂਕਣ ਅਥਾਰਟੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੇ ਪੈਰਾ 7 (ii) ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਰਾਜ ਵਾਤਾਵਰਣ ਪ੍ਰਭਾਵ ਮੁਲਾਂਕਣ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਮਿਤੀ 13 ਮਾਰਚ 2014 ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ 'ਸੋਧੀ ਹੋਈ' ਵਾਤਾਵਰਨ ਸਪੱਸ਼ਟਤਾ ਜਾਇਜ਼ ਹੈ।

ਬੇਨਤੀਆਂ

10. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਸ਼੍ਰੀ ਮੁਕੁਲ ਰੋਹਤਗੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ:

(i) ਜਦੋਂ ਉਸਾਰੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦਾ ਕੁੱਲ ਨਿਰਮਾਣ ਖੇਤਰ 8,720.32 ਵਰਗ ਮੀਟਰ ਸੀ। ਕਿਉਂਕਿ ਵਾਤਾਵਰਣ ਪ੍ਰਭਾਵ ਮੁਲਾਂਕਣ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਉਸਾਰੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਤਾਵਰਣ ਕਲੀਅਰੈਂਸ ਖਰੀਦਣ ਲਈ 20,000 ਵਰਗ ਮੀਟਰ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੇ ਕੁੱਲ ਨਿਰਮਾਣ ਖੇਤਰ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਸੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਕਲੀਅਰੈਂਸ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸੀ;

XXXXXX

(ii) ਪਹਿਲੇ ਵਾਧੇ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਜਦੋਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਵਾਤਾਵਰਣ ਪ੍ਰਭਾਵ ਮੁਲਾਂਕਣ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ 20,000 ਵਰਗ ਮੀਟਰ ਦੀ ਸੀਮਾ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕਰ ਗਿਆ, ਤਾਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਇੱਕ ਫਾਰਮ 1 ਜਮ੍ਹਾਂ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਤੀਜੇ

ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੁਆਰਾ ਮਿਤੀ 2 ਮਈ 2013 ਨੂੰ ਇੱਕ ਵੈਧ ਵਾਤਾਵਰਣ ਕਲੀਅਰੈਂਸ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ;

(iii) ਦੂਜੇ ਵਾਧੇ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਖੇਤਰ ਸਿਰਫ 8,085.71 ਵਰਗ ਮੀਟਰ ਵਧ ਕੇ 40,480.88 ਵਰਗ ਮੀਟਰ ਦੇ ਕੁੱਲ ਨਿਰਮਾਣ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਮਾਮੂਲੀ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ, ਜੋ ਕਿ ਵਾਤਾਵਰਣ ਪ੍ਰਭਾਵ ਮੁਲਾਂਕਣ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੀ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੇ ਇੰਦਰਾਜ 8(a) ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ 1,50,000 ਵਰਗ ਮੀਟਰ ਦੀ ਉਪਰਲੀ ਸੀਮਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਦੂਜਾ ਵਾਧਾ ਵਾਤਾਵਰਣ ਪ੍ਰਭਾਵ ਮੁਲਾਂਕਣ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੇ ਪੈਰਾ 2 ਦੀ ਧਾਰਾ (ii) ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ "ਵਿਸਥਾਰ" ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਵਾਧੇ ਦੇ ਸਮੇਂ ਕਿਸੇ ਨਵੇਂ ਫਾਰਮ 1 ਜਾਂ ਵਾਤਾਵਰਣ ਕਲੀਅਰੈਂਸ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸੀ;

(iv) ਪੈਰਾ 2 ਦੇ ਖੰਡ (ii) ਕੇਵਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਥਿਤੀਆਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਹੇਠਲੀ ਜਾਂ ਉੱਪਰਲੀ ਸੀਮਾ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਉਤਪਾਦਨ ਸਮਰੱਥਾ ਜਾਂ ਨਿਰਮਾਣ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਵਾਧਾ ਪੈਰਾ 2 ਦੀ ਧਾਰਾ (ii) ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ "ਵਿਸਥਾਰ" ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਵਾਤਾਵਰਣ ਪ੍ਰਭਾਵ ਮੁਲਾਂਕਣ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੇ ਪੈਰਾ 7 (ii) ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ;

(v) ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਸਿਰਫ ਮਾਮੂਲੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਵਾਤਾਵਰਣ 'ਤੇ ਕੋਈ ਮਾੜਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ;

(vi) ਰਾਜ ਵਾਤਾਵਰਣ ਪ੍ਰਭਾਵ ਮੁਲਾਂਕਣ ਅਥਾਰਟੀ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ 'ਸੋਧ' ਦੀ ਬੇਨਤੀ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਮਨ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ; ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਸਾਰੀ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਸਿਰਫ

ਮਾਮੂਲੀ ਸੀ ਅਤੇ ਮਿਤੀ 2 ਮਈ 2013 ਨੂੰ ਮੂਲ ਵਾਤਾਵਰਣ ਕਲੀਅਰੈਂਸ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ; ਅਤੇ

(vii) ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਹਰਿਆਲੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਕੋਲ ਅਪੀਲਕਰਤਾ 'ਤੇ ਇੱਕ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਜੁਰਮਾਨਾ ਲਗਾਉਣ ਦਾ ਕੋਈ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ।

11. ਉਪਰੋਕਤ ਦਲੀਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਜੁੜਦੇ ਹੋਏ, ਪਹਿਲੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਸ਼੍ਰੀ ਆਦਿੱਤਿਆ ਪ੍ਰਤਾਪ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ:

(i) ਵਾਤਾਵਰਣ ਪ੍ਰਭਾਵ ਮੁਲਾਂਕਣ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੇ ਪੈਰਾ 7 (ii) ਦੇ ਨਾਲ ਪੈਰਾ 2 ਦੇ ਖੰਡ (ii) ਦੇ ਤਹਿਤ, "ਦਹਿਲੀਜ਼ ਸੀਮਾ" ਤੋਂ ਵੱਧ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਸਥਾਰ ਲਈ ਨਵੇਂ ਵਾਤਾਵਰਣ ਕਲੀਅਰੈਂਸ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ 20,000 ਵਰਗ ਮੀਟਰ ਦੀ ਸੀਮਾ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕਰ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ 8,085.71 ਵਰਗ ਮੀਟਰ ਦਾ ਦੂਜਾ ਵਾਧਾ 'ਦਹਿਲੀਜ਼ ਸੀਮਾ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਿਸਥਾਰ' ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਨਵੇਂ ਵਾਤਾਵਰਣ ਕਲੀਅਰੈਂਸ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ;

XXXXXX

(ii) ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਵਾਤਾਵਰਣ ਪ੍ਰਭਾਵ ਮੁਲਾਂਕਣ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੀ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਹੇਠਲੀ ਸੀਮਾ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਉਪਰਲੀ ਸੀਮਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਵੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਸਥਾਰ ਜਾਂ ਆਧੁਨਿਕੀਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਫਾਰਮ 1 ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਮਾਹਰ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਮੇਟੀ ਜਾਂ SEAC ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਵਾਤਾਵਰਣ ਪ੍ਰਭਾਵ ਮੁਲਾਂਕਣ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੇ ਪੈਰਾ 7 (ii) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ;

(iii) ਪੈਰਾ 2 ਦੇ ਖੰਡ (ii) ਦੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਨੂੰ ਅਪਣਾਉਣਾ ਸਮੁੱਚੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਪ੍ਰਭਾਵ ਮੁਲਾਂਕਣ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਮੰਤਵ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ। ਇਹ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦੇ ਸਮਰਥਕਾਂ ਨੂੰ ਉਸਾਰੀ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਵੇਗਾ ਅਤੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਵੇਂ ਵਾਤਾਵਰਣ ਕਲੀਅਰੈਂਸ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਤੌਰ ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰੇਗਾ;

(iv) ਜੇ ਕਾਨੂੰਨ ਕਿਸੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਸਿਰਫ ਉਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕੋਈ ਹੋਰ ਨਹੀਂ। ਵਾਤਾਵਰਣ ਪ੍ਰਭਾਵ ਮੁਲਾਂਕਣ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੇ ਪੈਰਾ 7(2) ਦੇ ਤਹਿਤ, ਰਾਜ ਵਾਤਾਵਰਣ ਪ੍ਰਭਾਵ ਮੁਲਾਂਕਣ ਅਥਾਰਟੀ ਲਈ ਇਹ ਲਾਜ਼ਮੀ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਮੁਲਾਂਕਣ ਅਤੇ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਲਈ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ SEAC ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖੇ; ਅਤੇ

(v) ਵਾਤਾਵਰਣ ਪ੍ਰਭਾਵ ਮੁਲਾਂਕਣ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਸਾਵਧਾਨੀ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦਾ ਸੰਚਾਲਨ ਹੈ, ਜੋ ਭਾਰਤ ਦੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਕਨੂੰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਵਾਤਾਵਰਣ ਪ੍ਰਭਾਵ ਮੁਲਾਂਕਣ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਸਾਵਧਾਨੀ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਪੈਰਾ 2 ਅਤੇ 7 ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨਾ

12. ਮੌਜੂਦਾ ਵਿਵਾਦ ਦੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਕੇਂਦਰੀ ਵਿਵਾਦ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਵਾਤਾਵਰਣ ਪ੍ਰਭਾਵ ਮੁਲਾਂਕਣ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੇ ਪੈਰਾ 2 ਅਤੇ 7 ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਿਵੇਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ. ਵਾਤਾਵਰਣ ਪ੍ਰਭਾਵ ਮੁਲਾਂਕਣ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੇ ਪੈਰਾ 2 ਦਾ ਖੰਡ (ii) ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵਕ ਨੂੰ "ਵਿਸਥਾਰ" ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਉਸਾਰੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਤਾਵਰਣ ਕਲੀਅਰੈਂਸ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋਵੇਗੀ। ਖੰਡ (ii) ਸ਼ਬਦ

"ਵਿਸਥਾਰ... ਸਬੰਧਤ ਖੇਤਰ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸੀਮਾਵਾਂ ਤੋਂ ਪਰੇ" ਵਾਕਾਂਸ਼ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਪਹਿਲੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੇ ਇਸ ਉਸਾਰੀ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਹੇਠਲੀ ਸੀਮਾ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਸਥਾਰ ਪੈਰਾ 2 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪੂਰਵ ਵਾਤਾਵਰਣ ਕਲੀਅਰੈਂਸ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕਰੇਗਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਧਾਰਾ (ii) ਵਿੱਚ ਉਪਰੋਕਤ ਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ "ਭਾਵ, ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਜਾਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਜੋ ਵਿਸਥਾਰ ਜਾਂ ਆਧੁਨਿਕੀਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸੀਮਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ" ਸ਼ਬਦ ਦੁਆਰਾ ਹੋਰ ਯੋਗ ਹੈ । ਖੰਡ (ii) ਦੇ ਦੂਜੇ ਅੱਧ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਨਾਲ ਇਹ ਸੰਕੇਤ ਮਿਲੇਗਾ ਕਿ ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਕੋਈ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸੀਮਾ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਸੀ ਪਰ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਵਿਸਥਾਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸੀਮਾ ਸੀਮਾ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰੇਗਾ। ਇਸ ਲਈ ਵਾਤਾਵਰਣ ਪ੍ਰਭਾਵ ਮੁਲਾਂਕਣ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੇ ਪੈਰਾ 2 ਦਾ ਖੰਡ (ii) ਉਸ ਕੇਸ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਿਲ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਜਿੱਥੇ ਕੋਈ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਹੇਠਲੀ ਸੀਮਾ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕਰ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਸਥਾਰ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਉਪਰਲੀ ਸੀਮਾ ਨੂੰ ਪਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ।

XXXXXX

13. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਪੈਰਾ 2 ਦੇ ਖੰਡ (ii) ਨੂੰ ਵਾਤਾਵਰਣ ਪ੍ਰਭਾਵ ਮੁਲਾਂਕਣ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੇ ਪੈਰਾ 7 (ii) ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਪੈਰਾ 7 (ii) ਵਿਸਥਾਰ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਪ੍ਰਸਤਾਵਕ ਦੁਆਰਾ ਅਪਣਾਈ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਸਹੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਪੈਰਾ 7 (ii) ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਦੋ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਨੁਕਤੇ ਨੋਟ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਾ ਹੈ, "ਉਤਪਾਦਨ ਸਮਰੱਥਾ ਵਿੱਚ ਵਾਧੇ ਦੇ ਨਾਲ ਵਿਸਥਾਰ ਜਿਸ ਲਈ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਤਾਵਰਣ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ

ਹੈ"। ਦੂਜਾ, "ਵਿਸਥਾਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ" ਸੀਮਾ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਯੋਗਤਾ ਭਾਸ਼ਾ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰ ਹੈ। ਇੱਕ "ਵਿਸਥਾਰ" ਵਾਤਾਵਰਣ ਕਲੀਅਰੈਂਸ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਨੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਸੀਮਾ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਹੇਠਲੀ ਸੀਮਾ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਵਿਸਥਾਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਲਈ ਉਪਰਲੀ ਸੀਮਾ ਨੂੰ ਤੋੜਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਪੈਰਾ 7 (ii) ਨੂੰ ਨੇੜਿਓਂ ਪੜ੍ਹਨ ਨਾਲ ਪਹਿਲੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਵਿਆਖਿਆ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਹੋਵੇਗਾ - ਕਿ ਵਾਤਾਵਰਣ ਕਲੀਅਰੈਂਸ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਜੇ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਨੂੰ ਉਸ ਸੀਮਾ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਵਧਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਲਈ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਤਾਵਰਣ ਕਲੀਅਰੈਂਸ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਤਾਂ ਇੱਕ ਨਵੀਂ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਪਵੇਗੀ ਭਾਵੇਂ ਵਿਸਥਾਰ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸੀਮਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੋਵੇ।

14. ਪਹਿਲੇ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਲਈ ਵਿਦਵਾਨ ਸਲਾਹ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਖਤਰੇ ਅਸਲੀ ਹਨ। ਜੇ ਪੈਰਾ 2 ਦੇ ਖੰਡ (ii) ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਿਲ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਜਿੱਥੇ ਵਿਸਥਾਰ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੈ, ਤਾਂ ਇੱਕ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਪ੍ਰਸਤਾਵਕ ਸਮੇਂ ਦੇ ਨਾਲ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਖੇਤਰ ਦੇ ਆਕਾਰ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਜਾਰੀ ਰੱਖ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਵਿਸਥਾਰ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਵਾਤਾਵਰਣ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦੇ ਆਕਾਰ ਵਿੱਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਵਾਧਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਨਤੀਜਾ ਵਾਤਾਵਰਣ ਪ੍ਰਭਾਵ ਮੁਲਾਂਕਣ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੀ ਪੂਰੀ ਯੋਜਨਾ ਨੂੰ ਅਸਫ਼ਲ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ ਜੋ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਵੇਂ ਜਾਂ ਵਾਧੂ ਵਾਤਾਵਰਣ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਸਬੰਧਤ ਨਿਯੰਤਰਕ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਮੌਜੂਦਾ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੇ ਇੰਦਰਾਜ 8(a) ਦੀ ਹੇਠਲੀ ਸੀਮਾ 20,000 ਵਰਗ ਮੀਟਰ ਅਤੇ ਉਪਰਲੀ ਸੀਮਾ 1,50,000 ਵਰਗ ਮੀਟਰ ਹੈ। ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ 1,50,000 ਵਰਗ ਮੀਟਰ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਦਾ ਵਾਤਾਵਰਣ ਪ੍ਰਭਾਵ 20,000 ਵਰਗ ਮੀਟਰ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਨਾਲੋਂ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ

ਪ੍ਰਸਤਾਵਕ ਸੰਭਾਵਤ ਤੌਰ 'ਤੇ 20,000 ਵਰਗ ਮੀਟਰ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਲਈ ਵਾਤਾਵਰਣ ਕਲੀਅਰੈਂਸ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ 'ਸੋਧ' ਦੁਆਰਾ ਅੱਪਡੇਟ ਕੀਤੇ ਫਾਰਮ 1 ਜਾਂ SEAC ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਠੋਸ ਸਮੀਖਿਆ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਉਸਾਰੀ ਦੇ ਖੇਤਰ ਨੂੰ 1,50,000 ਵਰਗ ਮੀਟਰ ਤੱਕ ਵਧਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

XXXXXX

15. ਅਸੀਂ ਨੋਟ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ 2006 ਵਿੱਚ ਵਾਤਾਵਰਣ ਪ੍ਰਭਾਵ ਮੁਲਾਂਕਣ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, 19 ਜਨਵਰੀ 2009 ਨੂੰ ਇੱਕ ਖਰੜਾ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।[7] ਖਰੜਾ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੀ ਸੋਧ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ:

"ਪੈਰਾ 2 [ਵਾਤਾਵਰਣ ਪ੍ਰਭਾਵ ਮੁਲਾਂਕਣ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੇ] ਵਿੱਚ, ਉਪ-ਪੈਰਾ (iii) ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ; ਅਰਥਾਤ: -

ਹਾਲਾਂਕਿ, ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵਾਧੇ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ, ਅਤੇ, ਜਾਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਵਾਧੂ ਪਾਣੀ ਅਤੇ ਜਾਂ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਦੇ ਆਧੁਨਿਕੀਕਰਨ ਜਾਂ ਵਿਸਥਾਰ ਪ੍ਰਸਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਤੋਂ ਛੋਟ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ:

ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ, ਇੱਕ ਸਵੈ-ਪ੍ਰਮਾਣੀਕਰਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਸਤਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵਾਧੂ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਦੇ ਦਬਾਅ, ਕੂੜਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਪਾਣੀ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ, ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਪ੍ਰਸਤਾਵਕ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਕ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਖਰੜਾ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਅਪਣਾਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਸੁਣਵਾਈਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹਿੱਤਧਾਰਕਾਂ ਤੋਂ ਲਿਖਤੀ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਮੰਗੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ: (i) ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰਾਲੇ ਅਤੇ ਵਿਭਾਗ, (ii) ਰਾਜ ਸਰਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਏਜੰਸੀਆਂ, (ii) ਉਦਯੋਗ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨਾਂ ਅਤੇ (iv) ਗੈਰ-ਸਰਕਾਰੀ ਸੰਗਠਨਾਂ ਸਮੇਤ ਸਿਵਲ ਸੁਸਾਇਟੀ। ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਅਤੇ ਜੰਗਲਾਤ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਅਕਤੂਬਰ 2009 ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਰਿਪੋਰਟ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਪਰੋਕਤ ਸੋਧ ਨੂੰ ਅਪਣਾਉਣ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ, ਇਹ ਨੋਟ ਕਰਦਿਆਂ:

"ਸੋਧਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਸਵੈ-ਪ੍ਰਮਾਣੀਕਰਨ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਦੇ ਆਧੁਨਿਕੀਕਰਨ ਅਤੇ ਵਿਸਥਾਰ ਨੂੰ ਛੋਟ ਦੇਣ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਦੇ ਦਬਾਅ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵਾਧਾ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਹੈ। **ਇਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਦੇ ਆਧੁਨਿਕੀਕਰਨ ਅਤੇ ਵਿਸਥਾਰ ਨੂੰ ਵਾਤਾਵਰਣ ਵਾਤਾਵਰਣ ਕਲੀਅਰੈਂਸ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਤੋਂ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ, ਸਵੈ-ਪ੍ਰਮਾਣੀਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਦੇ ਨਾਲ ਜਾਂ ਬਿਨਾਂ।**

---

[7] ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਐਸ.ਓ. 195 (E) ਮਿਤੀ 19 ਜਨਵਰੀ 2009

XXXXXX

ਕੀਅਸਟੋਨ ਰੀਅਲਟਰਜ਼ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਸ਼੍ਰੀ ਅਨਿਲ ਵੀ. ਥਰਥਰੇ [ਡਾ. ਧਨੰਜੈ ਵਾਈ. ਚੰਦਰਚੂੜ, ਜੇ.] 555

ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਉਦਯੋਗ ਗੰਭੀਰ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਿਤ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਜਾਂ ਆਪਣੀਆਂ ਵਾਤਾਵਰਣ ਵਾਤਾਵਰਣ ਕਲੀਅਰੈਂਸ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦੇ ਵਿਸਥਾਰ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵਿਚਾਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ। ਜਿਸ ਚੀਜ਼ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਉਹ ਸਿਰਫ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਦੇ

ਦਬਾਅ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦਾ ਮੌਜੂਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਅਤੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਕਲੀਅਰੈਂਸ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਵੀ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਸਪਸ਼ਟ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵਿਸਥਾਰ ਲਈ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦਿੰਦੇ ਸਮੇਂ ਵਾਤਾਵਰਣ ਕਲੀਅਰੈਂਸ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਾ ਕਰਨ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦਾ ਉਦਯੋਗਿਕ ਕਾਰਜਾਂ ਆਦਿ ਵਿੱਚ ਨਵੇਂ ਭਾਗ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਇਸ ਨੇ ਕਈ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਅਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਗੈਰ-ਪਾਲਣਾ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵਿਸਥਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਸਿਰਫ ਉਦਯੋਗਿਕ, ਤਾਪ ਊਰਜਾ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੋਰ ਸਬੰਧਤ ਕਾਰਜਾਂ ਨਾਲ ਹੀ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਦੇ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਬਾਰੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। **ਵਿਕਾਸ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹਾਈਵੇ, ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚਾ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਜੋ ਵਿਸਥਾਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀ (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਵੈਟਲੈਂਡ, ਘਾਹ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਜਾਂ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਜ਼ਮੀਨ ਆਦਿ) ਵਰਗੇ ਕਾਰਕਾਂ ਕਰਕੇ ਨੁਕਸਾਨਦੇਹ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾ ਸਕਦੇ ਹਨ।** ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਪ੍ਰਸਤਾਵਕ ਇਹ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਦੇ ਦਬਾਅ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਤਬਦੀਲੀ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਵਿਸਥਾਰ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। **ਮੌਜੂਦਾ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਵਿਸਥਾਰਤ ਵਾਤਾਵਰਣ ਪ੍ਰਭਾਵ ਮੁਲਾਂਕਣ ਰਿਪੋਰਟ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਨੂੰ ਘੱਟ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਸੋਧ ਲਾਗੂ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਵਾਤਾਵਰਣ ਵਾਤਾਵਰਣ ਕਲੀਅਰੈਂਸ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਇਸ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਅਤੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਕਦਮ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰ ਦੇਵੇਗੀ।** ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਸੋਧ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ।

.....

ਖਰੜਾ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਆਧੁਨਿਕੀਕਰਨ ਅਤੇ ਵਿਸਥਾਰ ਦੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦਾ ਦੂਰਦਰਸ਼ੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। **ਕਿਸੇ ਵੀ ਆਧੁਨਿਕੀਕਰਨ/ਵਿਸਥਾਰ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਵਿੱਚ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਤਪਾਦਨ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ, ਆਵਾਜਾਈ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ,**

ਸਥਾਨਕ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ ਅਤੇ ਸਥਾਨਕ ਕੁਦਰਤੀ ਸਰੋਤਾਂ 'ਤੇ ਦਬਾਅ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਅਤੇ ਨਿਰਮਾਣ ਪੜਾਅ ਦੌਰਾਨ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਦੇ ਭਾਰ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਲਈ, ਭਾਵੇਂ ਆਧੁਨਿਕੀਕਰਨ /ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਸੰਚਾਲਨ ਪੜਾਅ ਦੌਰਾਨ ਫੈਕਟਰੀ ਦੇ ਅੰਦਰ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਦੇ ਦਬਾਅ ਜਾਂ ਪਾਣੀ ਜਾਂ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਇਸ ਨਾਲ ਇਮਾਰਤ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਵਾਤਾਵਰਣ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਪ੍ਰਭਾਵ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਹੋਵੇਗਾ।"
(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

XXXXXX

ਵਾਤਾਵਰਣ ਪ੍ਰਭਾਵ ਮੁਲਾਂਕਣ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਬਾਅਦ ਦੀਆਂ ਸੋਧਾਂ ਵਿੱਚ ਖਰੜਾ ਸੋਧ ਨੂੰ ਅਪਣਾਇਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਾਨੂੰ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਵਿੱਚ ਕਾਫ਼ੀ ਯੋਗਤਾ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਕਿ ਵਿਸਥਾਰ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਾਤਾਵਰਣ ਕਲੀਅਰੈਂਸ ਦੀ ਲੋੜ ਵਾਤਾਵਰਣ ਕਲੀਅਰੈਂਸ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਕਦਮ ਬਣਦੀ ਹੈ। ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਹ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਨਾ ਸਿਰਫ ਵਿਸਥਾਰ ਕਾਰਨ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾੜੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਅਤੇ ਘਟਾਉਣ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਇਹ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਵੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਪ੍ਰਸਤਾਵਕ ਆਪਣੀਆਂ ਮੌਜੂਦਾ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਵਿਸਥਾਰ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਰੂਪ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਥਾਨਕ ਵਾਤਾਵਰਣ ਅਤੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ 'ਤੇ ਦਬਾਅ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਧਿਆਨ ਪੂਰਵਕ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ।

16. ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਪਾਠ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਿਆਖਿਆ ਅਪਣਾਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜੋ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਮੰਤਵ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਸਮੁੱਚੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੌਂਪੇ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਹੋਵੇ। ਵਾਤਾਵਰਣ ਪ੍ਰਭਾਵ ਮੁਲਾਂਕਣ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਕਰਨ ਅਤੇ

ਨਵੇਂ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਦੇ ਵਿਸਥਾਰ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਅਪਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਅਤੇ ਸਮਝਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਜਿਵੇਂ-ਜਿਵੇਂ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦਾ ਆਕਾਰ ਵਧਦਾ ਹੈ, ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਵੀ ਵਧਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਵਾਤਾਵਰਣ ਪ੍ਰਭਾਵ ਮੁਲਾਂਕਣ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਅਪਣਾ ਸਕਦੀ ਜੋ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦੇ ਸਮਰਥਕਾਂ ਨੂੰ ਮਾਹਰ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਮੇਟੀ ਜਾਂ SEAC ਦੀ ਕਿਸੇ ਨਿਗਰਾਨੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਵੇਗੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਕੁਝ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਪ੍ਰਸਤਾਵਕ ਦੁਆਰਾ ਮੰਗਿਆ ਗਿਆ ਵਿਸਥਾਰ ਸੱਚਮੁੱਚ ਸੀਮਾਂਤ ਹੈ ਜਾਂ ਅਜਿਹੇ ਵਿਸਥਾਰ ਦਾ ਵਾਤਾਵਰਣ ਪ੍ਰਭਾਵ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਸਾਫ਼-ਸਪੱਸ਼ਟ ਜਾਂਚ ਕਰੇ ਕਿ 'ਸੀਮਾਂਤ' ਵਾਧਾ ਕੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਮੱਗਰੀ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਕੀ ਹੈ ਜਿਸ ਲਈ ਨਵੇਂ ਫਾਰਮ 1 ਅਤੇ ਮਾਹਰ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਪੜਤਾਲ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਜੇ ਸਰਕਾਰ ਆਪਣੀ ਸੂਝ-ਬੂਝ ਨਾਲ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸੀਮਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦੇ ਆਕਾਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਾਰ 'ਸੀਮਾਂਤ' ਵਾਧਾ (ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ 5% ਜਾਂ 10%) ਵਾਤਾਵਰਣ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਤੁਰੰਤ ਲੋੜ ਨੂੰ ਘਟਾਏ ਬਿਨਾਂ ਜਾਂਚ ਦੇ ਹੇਠਲੇ ਮਿਆਰ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਸੰਭਵ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਅਜਿਹੀ ਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਬਣਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਵਧਾਨੀ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੋਣ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋਵੇਗਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਵਾਤਾਵਰਣ ਪ੍ਰਭਾਵ ਮੁਲਾਂਕਣ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਇਸ ਸਮੇਂ ਖੜ੍ਹਾ ਹੈ, ਅਨੁਸੂਚੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਵਿਸਥਾਰ ਪੈਰਾ 7 (ii) ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋਵੇਗਾ।

XXXXXX

17. ਦੂਜੇ ਵਾਧੇ ਦੇ ਸਮੇਂ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦਾ ਕੁੱਲ ਨਿਰਮਾਣ ਖੇਤਰ 32,395.17 ਵਰਗ ਮੀਟਰ ਤੋਂ ਵਧਾ ਕੇ 40,480.88 ਵਰਗ ਮੀਟਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਵਿਸਥਾਰ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਸੋਲ੍ਹਾਂ ਵਾਧੂ ਫਲੈਟਾਂ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਕੀਤਾ ਜੋ ਮੌਜੂਦਾ ਮੰਡੀ ਮੁੱਲ 'ਤੇ ਵੇਚੇ ਗਏ ਸਨ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਪ੍ਰਭਾਵ ਮੁਲਾਂਕਣ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੇ ਪੈਰਾ 7(ii) ਤਹਿਤ ਨਿਰਧਾਰਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ, ਬਲਕਿ ਵਾਤਾਵਰਣ ਕਲੀਅਰੈਂਸ ਵਿੱਚ 'ਸੋਧ' ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ। ਤੀਜੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਇੱਕ ਅੱਪਡੇਟ ਕੀਤਾ ਫਾਰਮ 1 ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਚੌਥੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਅਤੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਮਿਤੀ 13 ਮਾਰਚ 2014 ਨੂੰ ਵਾਤਾਵਰਣ ਕਲੀਅਰੈਂਸ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ 'ਸੋਧ' ਵਿੱਚ ਉਸਾਰੀ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਵਾਧੇ ਦੇ ਸੰਭਾਵਿਤ ਵਾਤਾਵਰਣ ਪ੍ਰਭਾਵ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਪਰ ਸਿਰਫ ਇਹ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਸਾਰੀ ਖੇਤਰ ਹੁਣ 40,480.88 ਵਰਗ ਮੀਟਰ ਹੈ। ਵਾਤਾਵਰਣ ਪ੍ਰਭਾਵ ਮੁਲਾਂਕਣ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੇ ਪੈਰਾ 7(ii) ਤਹਿਤ ਨਿਰਧਾਰਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਮੌਜੂਦ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦਾ ਆਕਾਰ ਵਧਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਖੇਤਰ 'ਤੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਹਵਾ ਅਤੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਉਪਲਬਧਤਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ, ਠੋਸ ਅਤੇ ਗਿੱਲੇ ਕੂੜੇ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਅਤੇ ਖੇਤਰ ਦੀ ਸ਼ਹਿਰੀ ਲਿਜਾਣ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਸਮੇਤ ਸਾਰੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਕਾਰਕਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਵਾਤਾਵਰਣ ਪ੍ਰਭਾਵ ਮੁਲਾਂਕਣ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੇ ਪੈਰਾ 7(ii) ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਤੀਜੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਲਈ ਵਾਤਾਵਰਣ ਕਲੀਅਰੈਂਸ ਨੂੰ 'ਸੋਧ' ਦੇਣਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਸੀ।

18. ਅਸੀਂ ਅੱਗੇ ਨੋਟ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਵਿਵਾਦਿਤ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੱਕ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਸਥਲ 'ਤੇ ਉਸਾਰੀ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪੂਰੀ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਸੀ। ਵਾਤਾਵਰਣ ਪ੍ਰਭਾਵ ਮੁਲਾਂਕਣ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੀ ਸਮੁੱਚੀ ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਇੱਕ ਮੁੱਖ ਸਿਧਾਂਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਸਾਰੀ ਨੂੰ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਲਾਗੂ

ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦੇ ਅਸਲ ਵਾਤਾਵਰਣ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਵਿਗਿਆਨਕ ਸਬੂਤ ਇਕੱਠੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ। ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਕੇ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਤੀਜੇ ਅਤੇ ਚੌਥੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਵਾਤਾਵਰਣ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਾਤਾਵਰਣ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਦੇ ਤਰੀਕਿਆਂ ਦਾ ਸੁਝਾਅ ਦੇਣ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ, ਸਿਰਫ ਉਪਚਾਰਕ ਉਪਾਅ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਹਰਿਆਲੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਇੱਕ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਉਣ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸੁਧਾਰਾਤਮਕ ਉਪਾਵਾਂ ਦਾ ਸੁਝਾਅ ਦੇਣ ਲਈ ਇੱਕ ਮਾਹਰ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਅਸੀਂ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਹਰਿਆਲੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਕਮੇਟੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਜਾਰੀ ਰੱਖੇ ਤਾਂ ਜੋ ਇਸ ਦੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਮਿਤੀ 2 ਮਈ 2013 ਦੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਕਲੀਅਰੈਂਸ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰੇ ਗਏ ਦੇ ਜਿੰਨਾ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕੇ ਨੇੜੇ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾ ਸਕੇ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ 'ਤੇ ਲਗਾਈ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਸੁਝਾਅ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕੇ।

XXXXXX

19. ਅਪੀਲ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਲਾਗਤਾਂ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

20. ਬਕਾਇਆ ਅਰਜ਼ੀਆਂ, ਜੇ ਕੋਈ ਹਨ, ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਦੇਵਿਕ ਗੁਜਰਾਲ ਅਪੀਲ ਖਾਰਜ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ: - ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਨ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ।

Prabhat Kiran, Advocate
D/923/2000
Bar Council of Delhi